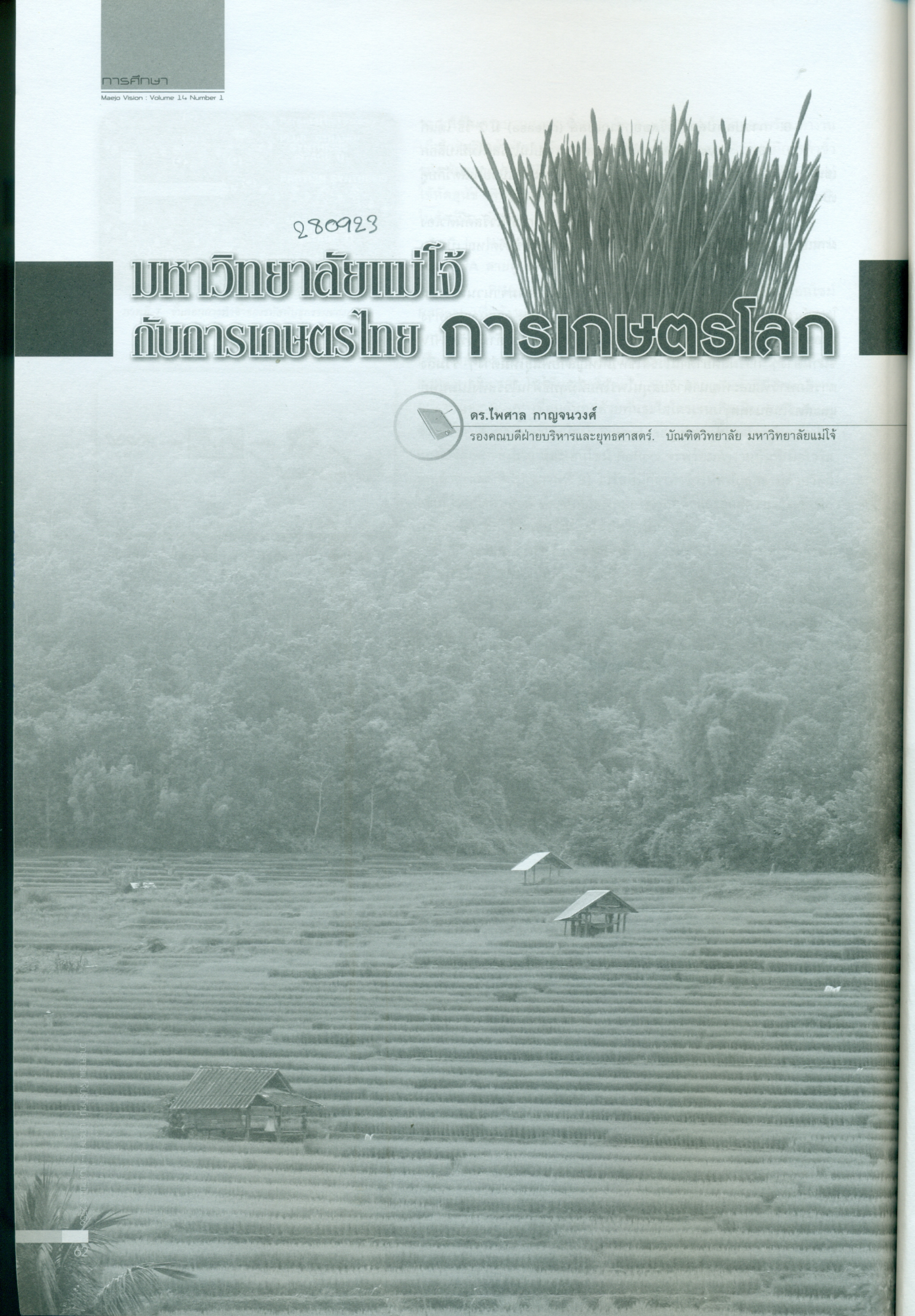
280923

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กับการเกษตรไทย การเกษตรโลก

ดร.ไพศาล กาญจนวงศ์
รองคณบดีฝ่ายบริหารและยุทธศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

“ในปี 2593 หรืออีก 39 ปีข้างหน้า ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,000 ล้านคน ทำให้ความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารเพิ่มขึ้น”

ข้อความตอนหนึ่งที่นายธนินท์ เจียรวนนท์ ประธานกรรมการและประธานคณะผู้บริหาร เครือเจริญโภคภัณฑ์ ได้เขียนในเว็บไซต์ CP e-News เป็นบทวิเคราะห์ที่ได้มองภาคธุรกิจการเกษตรของไทยในรอบ 20 ปีข้างหน้า เพื่อให้ประเทศไทยได้ตระหนักและสร้างความมั่นใจในการพัฒนาภาคเกษตรไทยรองรับสถานการณ์เกษตรโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะสถานการณ์ปัจจุบันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตรของโลกและของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ ปัญหาวิกฤตความสมดุลของพลังงานและอาหาร รวมถึงทิศทางการพัฒนาการเกษตรของโลกกำลังก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ โดยคำนึงถึงการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ข้อจำกัดและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ดังนั้น สิ่งท้าทายสำคัญของภาคเกษตร คือ การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ในสิ่งแวดล้อมที่ควบคุมได้ ซึ่งจะต้องมีการใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อเพิ่มผลผลิตควบคู่ไปกับการประหยัดการใช้ทรัพยากร ใช้คนจำนวนน้อยในการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ รวมถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงการขนส่งและการตลาด (บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน), 2555; CP e-News, 2555) สิ่งเหล่านี้นับได้ว่าเอื้อประโยชน์ให้กับประเทศไทยและกลับกลายเป็นโอกาสที่จะพัฒนาการเกษตรของไทยในฐานะเป็นศูนย์กลางสำคัญทางเกษตรและอาหารในประชาคมอาเซียนสู่ตลาดซึ่งกำลังจะมีผู้บริโภคมากกว่า 500 ล้านคนหรือมากกว่าหลายเท่าทวีคูณหากมีการรวมประเทศจีนและอินเดีย

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ นับได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับจากคนทั่วไปในความเป็นเกษตร จากการที่ได้ผลิตบัณฑิตสู่ตลาดแรงงานมานานถึง 80 ปี มีศิษย์เก่าที่ได้รับการยอมรับเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีรากฐานมาจากการเกษตร จากจุดเริ่มต้นโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมประจำภาคเหนือ ในปี พ.ศ. 2477 จนกลายมาเป็นมหาวิทยาลัยด้านการเกษตร ปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้ยิ่งเพิ่มความเข้มข้นในด้านการเกษตรมากขึ้น จะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้กำหนดวิสัยทัศน์สู่การเป็นผู้นำความเป็นเลิศด้านการเกษตรในระดับนานาชาติ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2556) และได้กำหนดทิศทางมหาวิทยาลัยไปสู่มหาวิทยาลัยสังคมอินทรีย์ สังคมสีเขียว และสังคมนิเวศน์ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2555) ในความเป็นเลิศด้านการเกษตรนั้น มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ใช้การเกษตรเป็นแกนกลางขององค์ความรู้ทุกหลักสูตร และเน้นให้นักศึกษาเป็น **"นักปฏิบัติ"** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นระดับที่ต้องมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งโดยการทำวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ปัจจุบันมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกรวม 37 หลักสูตร ทั้งที่เป็นหลักสูตรเฉพาะด้านการเกษตร เช่น พืชสวน พืชไร่ เทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ เป็นต้น และหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีทางอาหาร การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาดังกล่าวครอบคลุมระบบการเกษตรตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาด บริบททางสังคมเกษตรทั้งพืชและสัตว์ อาจเรียกได้ว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็น **"มหาวิทยาลัยชีวิต"** ที่มีการสอนด้านการเกษตรแบบครบวงจร พอสรุปได้ดังนี้

การผลิต	การแปรรูปผลิตการเกษตร	การตลาดเกษตร	บริบททางสังคมเกษตร
• พืชสวน • พืชไร่ • ปฐพีศาสตร์ • สัตวศาสตร์ • การใช้ที่ดิน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน • อารักขาพืช • วนเกษตร • เทคโนโลยีการประมง • พันธุศาสตร์ • เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม • เทคโนโลยีชีวภาพ • การพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน	• วิศวกรรมอาหาร • วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร • เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว • เคมีประยุกต์ • วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนาโน	• การบริหารจัดการ • อุตสาหกรรมการผลิตสัตว์ • เศรษฐศาสตร์ประยุกต์ • บริหารธุรกิจ	• พัฒนาการท่องเที่ยว • การสื่อสารดิจิทัล • พัฒนาสังคมและมนุษย์ • การบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน • บริหารศาสตร์ • พัฒนาทรัพยากรชนบท • การออกแบบและวางแผนสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างหลักสูตรที่น่าสนใจ อาทิ

การเกษตรทางพืช เช่น สาขาวิชาพืชสวน มีจุดเด่นเน้นการสอนภาคปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษามีทักษะการวิจัยที่สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาระบบเกษตรของไทยสู่ความเป็นสากล การเรียนการสอนจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธ์และการผลิตเมล็ดพันธุ์ผักเช่น พริก มะเขือ สลัด กระเจี๊ยบ การปรับปรุงพันธุ์และการผลิตไม้ดอกไม้ประดับเช่น ปทุมมา หงส์เหิน กล้วยไม้ การผลิตและเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวไม้ผล เช่น ลำไย น้อยหน่า ชาน้ำมัน

สำหรับการเกษตรทางสัตว์ เช่น สาขาวิชาเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มีจุดเด่นของสาขานี้คือ การค้นหาความรู้ใหม่ที่สามารถต่อยอดการเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางน้ำ ส่งเสริมสุขภาพสัตว์น้ำและการอนุรักษ์ ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมเพื่อเสริมความมั่นคงทางวิชาการอาชีพ เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน การเรียนการสอนจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพและมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรทางน้ำ การวิเคราะห์และลดกลิ่นโคลนในสัตว์น้ำ การผลิตและการพัฒนาปลาเศรษฐกิจใหม่ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการแยกสานพันธุ์ การวิเคราะห์โรคและภูมิต้านทานในสัตว์น้ำ

สำหรับตัวอย่างหลักสูตรการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร มีการเรียนการสอนที่เน้นเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีถนอมและแปรรูปอาหาร รวมทั้งวิศวกรรมอาหาร ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการพิจารณาเลือกใช้เทคโนโลยีในการถนอมและแปรรูป อาหารรวมทั้งอุปกรณ์ และเครื่องจักรชนิดต่างๆ ให้เหมาะสมกับกระบวนการแปรรูปอาหารในระดับอุตสาหกรรมจนได้อาหารที่มีคุณภาพดี ปลอดภัย ได้มาตรฐาน

สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน มีจุดเด่นคือเป็นหลักสูตรแรกและหลักสูตรเดียวของประเทศไทยที่นำแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเรียบเรียงและจัดการเรียนการสอนภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิชัยพัฒนา การเรียนการสอนจะศึกษาวิจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ภายใต้หลักคิด หลักทฤษฎี หลักปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ

นอกจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้จะมีพันธกิจผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการ และวิชาชีพในหลักสูตรต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ยังมุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) ที่ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงโดยเน้นทางด้านการเกษตร วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรมและองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการเกษตรและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมและองค์ความรู้ไปสู่การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่สังคม การสร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เชิงบูรณาการด้านการเกษตร เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้า และรวบรวมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ ที่เป็นศาสตร์ผสมผสานสอดคล้องกับวัฒนธรรมพื้นที่ เพื่อให้พันธกิจบรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้จัดสรรงบประมาณมากกว่าล้านบาทเพื่อมอบเป็น ทุน เฉพาะสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งที่เป็นนักศึกษาภายในประเทศในลักษณะทุนศิษย์เก่า (ทุนศิษย์ก้นกุฏิ) ทุนเรียนดี และทุนนักศึกษาต่างชาติ สำหรับเป้าหมายการเป็นระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ให้ความสำคัญกับการปรับองค์กรทั้งภายในโดยพัฒนาอาจารย์ พัฒนานักศึกษา ปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับกับนักศึกษาที่จะมาเรียนจากต่างชาติโดยเฉพาะในประเทศประชาคมอาเซียน ส่วนการเตรียมความพร้อมภายนอก มหาวิทยาลัยได้พัฒนาเครือข่ายและสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ วัฒนธรรม ประสบการณ์ของอาจารย์ และนักศึกษาในระดับนานาชาติ

ทั้งหมดคือภารกิจที่ยิ่งใหญ่และเป็นความท้าทายของบัณฑิต มหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการที่จะนำองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่มีอยู่ทั้งหมดมาสร้างเครือข่ายองค์ความรู้ด้านการเกษตรขับเคลื่อนและพัฒนาการเกษตรไทย ให้สามารถการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์จากการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตควบคู่ไปกับการประหยัดการใช้ทรัพยากร รวมถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงการขนส่งและการตลาด เพื่อนำพาการเกษตรประเทศไทยสู่การเกษตรโลกต่อไป.

สนใจศึกษาต่อ
ระดับบัณฑิตศึกษา
ติดต่อได้ที่
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
จังหวัดเชียงใหม่
โทร 053-873611-14
URL:http://www.grad.mju.ac.th

เอกสารอ้างอิง
MAEJO VISION

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน). (2555). ซีพีแนะรัฐพัฒนาภาคเกษตรไทย รองรับสถานการณ์เกษตรโลกเปลี่ยนแปลง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.mcot.net/site/content?id=5050354f0b01dabe4000001b (15 มกราคม 2556)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2556). ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.mju.ac.th/vision/vision.html (15 มกราคม 2556)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2555). แผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ระยะที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ฉบับปรับปรุง และ แผนปฏิบัติราชการมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://planning2.mju.ac.th/goverment/20111119104835_planning/File20130103131201_729.pdf (19 มกราคม 2556)

CP e-News, (2555). "ธนินท์ เจียรวนนท์" มองภาคธุรกิจการเกษตรของไทย ในรอบ 20 ปีข้างหน้า. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.cpthailand.com/Default.aspx?tabid=129&articleType=ArticleView&articleId=43 (19 มกราคม 2556)